

PRAĆENJE I OCJENJIVANJE-VREDNOVANJE RADA U ČETVRTIM RAZREDIMA GIMNAZIJE

(matematičke, opće , jezične) IZ HRVATSKOGA JEZIKA: propisani oblici, načini, postupci, uradci: usmeno i pisano izražavanje, domaći rad (zadaci za uvježbavanje i ponavljanje, kreativni uradci, seminarski rad, školski istraživački projekti); redovito usmeno izražavanje u okviru sinteze gradiva, pisane provjere prema vremeniku pisanih ispita tijekom nastavne godine (dostupan i učenicima i roditeljima u e-dnevniku, kao i popis zadane lektire te tema pisanih provjera znanja).

DOMAĆE ZADAĆE

- redovito pisati domaće zadaće radi uvježbavanja i utvrđivanja gradiva; treća nenapisana zadaća ima za posljedicu ocjenu nedovoljan; zadaća može biti ocijenjena i u rubriku praćenja pojedinog elementa sukladno njezinu sadržaju (npr. sastav na zadanu temu u **jezično izražavanje**)
- vode se u rubrici bilježaka, uz praćenje redovitosti učenikova rada i zalaganja; tri nenapisane domaće zadaće u jednom obrazovnom razdoblju vrednuju se nedovoljnom ocjenom, a tri uzastopno točno napisana domaća uratka vrednuju se ocjenom odličan.

PISANE I USMENE PROVJERE ZNANJA - učeniku je tijekom ispita zabranjena uporaba nedopuštenih sredstava (bilježnica, šalabahter).

VREDNOVANJE: 0 – 49% nedovoljan (1), 50 – 62 % dovoljan (2), 63 – 75 % dobar (3), 76 – 89% vrlo dobar (4), 90 – 100 % odličan (5)

Ocjena iz **USMENOGA JEZIČNOGA IZRAŽAVANJA** uključuje primjenu hrvatskoga standardnoga jezika u svim oblicima izražavanja; u vrjednovanju učeničkih **LEKTIRA** važne sastavnice ocjene su: poštivanje postavljenih rokova za čitanje i donošenje bilježaka (kašnjenje umanjuje ocjenu); urednost i valjanost bilježaka u dnevniku čitanja; sposobnost samostalnog uspoređivanja i zaključivanja; pisana i usmena raščlamba književnih predložaka / cjelovito pročitanih tekstova; argumentacija teza u kontekstu školske lektire te zadanah književnih i neknjiževnih ostvarenja; aktualizacija tema i problema kao pokazatelj uspješnosti u čitanju, pisanju i kritičkom promišljanju.

Zaključna ocjena ne mora biti srednja vrijednost, prati se napredak tijekom cijele školske godine – brojčano i opisno u rubrici bilješke o radu i napredovanju učenika.

Operativni opis elemenata i mjerila za prosudbu učeničkih postignuća

Element: jezik

ODLIČAN – obrazložiti jezična pravila i zakonitosti iz leksikologije, **samostalno stvaralački primijeniti** stečeno jezično znanje u pismu i govoru;

VRLO DOBAR - razlikovati jezične norme i funkcionalne stilove hrvatskoga standardnog jezika;

DOBAR - raščlaniti jezične pojave predviđene okvirnim programom; **objasniti** jezične promjene i okolnosti njihova nastanka;

DOVOLJAN - definirati osnovne jezične pojmove, pojave i promjene; **primijeniti jezična pravila** u govoru i pismu uz pomoć nastavnika.

Element: književnost

ODLIČAN – **argumentirati** stavove o pročitanim djelima, samostalno **ih kritički analizirati, aktualizirati i vrednovati**;
VRLO DOBAR - **obrazložiti** književnoteorijske značajke pročitanih književnih djela; **usporediti poetike** književnih razdoblja;
DOBAR - **iščitati i analizirati** književna djela na sadržajnoj i izražajnoj razini; **komentirati** vrijedna ne/književna ostvarenja;
DOVOLJAN - **definirati** osnovne književne pojmove; **portretirati** likove, prikazati fabulu, odnose i teme / probleme u pročitanim tekstovima.

Element: izražavanje

ODLIČAN - **kritički vrednovati i samostalno ostvariti** zadane oblike pisanog i govornog izražavanja uz primjenu jezičnih pravila;
VRLO DOBAR - **osmisliti** javne i privatne komunikacijske tekstove te ih **sastaviti i pročitati** jasno, pravilno i stilski primjereno;
DOBAR - **raščlaniti i komentirati** diskurzivne oblike (raspravljajući i interpretativni esej, raspravu, predavanje, govor, recenziju);
DOVOLJAN - **razlikovati** i pravilno **strukturirati** osnovne oblike izražavanja predviđene okvirnim programom (esej, raspravu, referat).

KONKRETIZACIJA KOGNITIVNIH, PSIHOMOTORIČKIH I AFEKTIVNIH UČENIČKIH KOMPETENCIJA (UČENIK ĆE MOĆI / ZNATI...)

OBRAZOVNI ISHODI: **definirati, opisati i stvaralački primijeniti hrvatski jezik kao komunikacijsko i identifikacijsko sredstvo, samostalno iščitavati, analizirati i aktualizirati književne pojave odnose, teme i probleme tijekom 20. i 21. st., osmisliti i napisati interpretativni, usporedni i raspravljajući esej uz predložak zadanih književnih i neknjiževnih tekstova odnosno smjernica te kritički vrednovati pročitana književna i neknjiževna ostvarenja 20. i 21. stoljeća.**

Književnost - poznavati stvaralački portret književnika te iščitati i interpretirati: Marcel Proust, Combray; Franz Kafka, Preobražaj; Luigi Pirandello, Šest lica traži autora; Samuel Beckett, U očekivanju Godota; liriku Antuna Branka Šimića; Miroslava Krležu (Gospoda Glembajevi, Povratak Filipa Latinovicza), Ivo Andrić, Prokleta avlija, liriku Tina Ujevića, Dobriše Cesarića i Dragutina Tadijanovića; Albert Camus, Stranac; J. D. Salinger, Lovac u žitu; liriku Jure Kaštelana, Vesne Parun i Josipa Pupačića; Ranko Marinković, Kiklop, Ruke; poeziju Ivana Slamniga i Slavka Mihalića; Antun Šoljan, Kratki izlet; Ivan Aralica, Psi u trgovištu; objasniti obilježja suvremene lirike, epike i drame; povezati književnost s ostalim umjetnostima; prikazati hrvatsku književnost u kontekstu europske književnosti, definirati vremenske odrednice, razlikovati i usporediti poetike i estetike književnih razdoblja - oprimjeriti obilježja avangarde, ekspresionizma, egzistencijalizma, postmoderne i suvremene književnosti; primijeniti književnoteorijska znanja i analitičko čitanje s razumijevanjem pročitanih djela.

Jezik - razlikovati osnovne leksičke pojmove, pojave i promjene; primijeniti pravopisnu, pravogovornu, gramatičku, leksičku i stilističku normu hrvatskoga jezika u zadanim oblicima; prepoznati obilježja i razvoj hrvatskoga jezika tijekom 20. st., uočiti i funkcionalno primjenjivati leksičku višeznačnost te komentirati stilsku obilježenost leksika; odrediti i primijeniti leksičko-semantičke pojmove: metaforu, metonimiju, sinonime, antonime, homonime, arhaizme i historizme, antroponime i toponime, objasniti značenje čestih frazema u hrvatskome jeziku te njihov odnos prema frazemima u drugim jezicima; objasniti razloge jezičnoga posuđivanja, razlikovati vrste posuđenica te pravilno pisati posuđenice, objasniti tvorbene uzorke u hrvatskome jeziku; primjenjivati funkcionalne stilove hrvatskoga jezika; objasniti strukturu rječnika i leksikografske definicije i rabiti rječnike u svakodnevnim životnim situacijama.

Izražavanje - osmisliti, strukturirati i izraziti osobno kritičko mišljenje, stav ili komentar o književnim i aktualnim društvenim temama i problemima; sastaviti esej (uvod, razrada, zaključak); samostalno napisati zadane komunikacijske tekstove; pisano i usmeno izlagati (referirati) stručne teme i svakodnevne probleme; prikladno upotrebljavati stručno nazivlje; potkrijepiti stavove jasnim argumentima i prikladnim navodima.

CILJ (svrha) učenja predmeta: usvajanje činjeničnog znanja uz kreativnu primjenu hrvatskog jezika, književnosti i oblika izražavanja predviđenih okvirnim programom rada na sljedećim razinama:

1. usvojenost činjenica - učenik će prepoznati i definirati stručno nazivlja iz leksikologije, književnosti avangarde, druge moderne, postmodernizma i suvremene književnosti; izraziti znakovite pojave i promjene u prikladnim oblicima izražavanja te iščitati i interpretirati djela predviđena programom državne mature;

2. razumijevanje - učenik će moći jasno i pravilno kritički promišljati značenje usvojenih činjenica tijekom interpretacije tekstova, izricanja osobnih stavova, misli, osjećaja i zapažanja, uz objašnjavanje uzročno-posljedičnog odnosa pojava i promjena, problemskih pitanja i situacija, argumentirane navode, parafraziranje i komentar;

3. primjena – učenik će razviti sposobnost uporabe naučenih pravila, metoda ili teorija u novim, konkretnim situacijama – rješavanje problemskih zadataka, osmišljavanje zadanih oblika izražavanja (referat, školski esej, prigodni i poslovni komunikacijski tekstovi);

4. analiza - učenik mora biti sposoban raščlaniti naučene sadržaje i razumjeti organizacijsku strukturu umjetničkog i neumjetničkog ostvarenja; odrediti sastavne dijelove i odnose među njima kao i organizacijska načela na temelju razumijevanja sadržaja i organizacijske strukture analiziranog predloška, a to podrazumijeva uspoređivanje, suprotstavljanje, razlikovanje činjenica od zaključaka, odrediti relevantnost podataka, analizirati organizacijsku strukturu;

5. sinteza – učenik će samostalno stvoriti nove oblike odnosno pokazati kreativno ponašanje s naglaskom na formuliranje novih obrazaca ili struktura; učenik treba izraziti sposobnost kombinacije, postavljanja hipoteze, planiranja i reorganizacije, ostvariti dobro osmišljen referat i esej na zadanu temu.

6. procjena - učenik će biti sposoban prosuditi primjerenost zaključaka iz prikazanih podataka, prosuditi vrijednost umjetničkih ostvarenja.

U skladu s tim učenici će:

- razviti jezične komunikacijske kompetencije koje obuhvaćaju jezičnu, društveno-jezičnu i uporabnu (pragmatičku) kompetenciju, a ostvaruju se putem jezičnih djelatnosti primanja (receptije), stvaranja (produkcije), međudjelovanja (interakcije) i jezičnoga posredovanja;
- usvojiti činjenično znanje te razviti vještine i sposobnosti usmenoga, pisanoga i vizualnoga komuniciranja u međusobnim i međukulturalnim situacijama osobnoga i javnoga života; razviti leksička, fonetska i gramatička znanja i vještine primjenjujući ih u područjima prijarnih (slušanje, čitanje) i proizvodnih jezičnih djelatnosti (govorenje, pisanje) u situacijama izravne (razgovor) i neizravne komunikacije; usvojiti i primijeniti načela (samo)procjene vlastitih i tuđih postignuća;
- razviti pozitivan stav prema učenju jezika i svijest o važnosti učenja jezika te važnosti čitalačke pismenosti i sposobnosti kao preduvjeta cjeloživotnoga obrazovanja;
- usvojiti znanja i razviti raščlambene (analitičke), objasnidbene (interpretativne), prosudbene i stvaralačke (kreativne) vještine s obzirom na književnost onoga jezika na kojemu se uči; - razviti čitateljske potrebe i stvoriti čitateljske navike, razviti pozitivan stav prema književnosti - usvojiti znanja i razviti raščlambene, objasnidbene, prosudbene i stvaralačke vještine prikladne govornim i vizualnim medijima kao sredstvima umjetničkoga izraza i javnoga priopćavanja i sporazumijevanja te kulturi svakodnevnoga života (tisak, radio, film, televizija, internet i dr.); - usvojiti pozitivne vrijednosti i norme u skladu s humanističkim naslijeđem i demokratskom kulturom, posredovane jezičnim umjetničkim oblicima i medijima, razviti svijest o mogućoj ulozi jezika kao sredstva zlorabe (manipulacije) i iskazivanja moći te prosuđivati tekstove prepoznajući nakane autora;
- promatrati međukulturne odnose kao sklop znanja, vještina, stavova i vrijednosti te načina ponašanja u suodnosu prema drugim kulturama i njihovim pripadnicima (npr. snošljivost, sućut...), usvojiti znanja o povezanosti jezika i kulture te razviti svijest da su i jezik i kultura sustavi podložni promjenama i utjecajima, a ljudsko poimanje uvjetovano pripadnošću određenoj kulturi i društvenoj skupini; razviti svijest o postojanju različitih idioma i njihovih značenja uvjetovanih značenjima u priopćavanju i sporazumijevanju (društveni idiom /sociolekt/, dijalekt, žargon, idiolekt itd.) te razviti strategije prevladavanja mogućih nesporazuma;
- sudjelovati u izravnoj i neizravnoj komunikaciji, izdvojiti bitne obavijesti, odnosno podatke, prepoznati suodnose u tekstu, poznavati tekstne vrste i jezične stilove, samostalno se koristiti raznovrsnim medijima i izvorima podataka, odnosno obavijesti, kritički / argumentirano prosuđivati sadržaj i nakanu napisanoga ili izgovorenoga sadržaja; usmeno i pismeno izraziti svoje nakane, misli, stavove i osjećaje, na razumljiv i uvjerljivo oblikovan način, sročiti usmene i pisane tekstove u skladu sa sadržajno-formalnim zakonitostima pojedine tekstne vrste uz odabir odgovarajućeg jezičnog stila; primijeniti komunikacijske strategije primjerene nakani i situaciji (npr. u raspravi tražiti objašnjenje, uzeti riječ, zastupati stav; prikazati slušateljstvu kakav sadržaj i sl.);
- poznavati osnovne književnoteorijske i književnopovijesne pojmove i povezati s poznatim djelima i autorima te znanjima stečenima u okviru drugih nastavnih predmeta (glazbena i likovna kultura, umjetnost, vjeronauk, etika, povijest, geografija, strani jezici i dr.);

- poznavati osnovne zakonitosti govornih i govorno-vizualnih medija kao sredstava javnoga priopćavanja; izraziti i objasniti svoj stav o književnomu djelu; kritički prosuditi podatke i obavijesti posredovane javnim medijima, prepoznati vrijednosti i norme koje nisu u skladu s humanističkim naslijeđem i demokratskom kulturom;
- definirati osnovne jezikoslovne i leksičke odnose, pojmove, pojave i promjene; razviti točnost i primjerenost u govorenom i pisanom izražavanju,
- izraziti svoje prosudbe govorom i pismom u različitim situacijama te misli i osjećaje koji su potaknuti književnim, kazališnim, filmskim i drugim umjetničkim djelima;
- razumjeti hrvatsku književnost i hrvatsku kulturu, njihovu ulogu u povijesti i sadašnjosti, upoznati se s temeljnim vrijednostima na kojima počiva hrvatsko društvo, osnažiti svijest o jeziku kao identitetu naroda i domovine; osvijestiti važnost čuvanja i njegovanja hrvatskoga jezika te poštovanju govornika drugih jezika; razviti osviještenu uporabu bitnih jezičnih struktura hrvatskoga jezika, ovladati hrvatskim jezikom u svim funkcionalnim stilovima, usavršiti temeljne jezične sposobnosti:

slušanje: razumjeti sve vrste stručnih tekstova izgovorenih različitim načinima; razumjeti različite govornike; prepoznati funkcionalne stilove u govoru; razumjeti sve vrste prirodno izgovorenih tekstova ostvarenih hrvatskim jezikom; razumjeti različite vrste umjetničkih i ostalih prirodno izgovorenih tekstova; razumjeti govornika koji se služi razgovornim i dijalektalnim idiomima.

govorenje: sudjelovati u raspravama o mnogobrojnim temama; uspješno razgovarati u različitim službenim situacijama; jasno i sustavno pripovijedati: prepričavati; uspješno izvješćivati o važnim društvenim i stručnim temama; uspješno sudjelovati u različitim vrstama razgovora; izražavati se glatko i točno služeći se najvažnijim govorničkim vještinama; predstavljati različite sadržaje razumljive slušateljima jezično i govornički uspješno prenoseći svoje nakane.

čitanje: u potpunosti razumjeti stručne tekstove različitih oblika i funkcionalnih stilova, pisane hrvatskim jezikom; razumjeti književne tekstove nakon samostalnoga proučavanja; prilagođavati svoje čitanje prirodi i svrsi teksta; pomoću rječnika razumjeti tekstove na različitim hrvatskim idiomima; prepoznati glavna stilska razdoblja; razumjeti i kritički tumačiti gotovo sve oblike pisanoga jezika uključujući apstraktne tekstove; razumjeti prikladne kolokvijalne i neknjiževne tekstove.

pisanje: jasno i sustavno pripovijedati i u pisanom obliku: prepričavati, pričati i izvješćivati, opisivati; stvarati ozbiljnije raspravljачke tekstove stručne tematike s kojom su upoznati; znati dobro kompozicijski organizirati tekst; prikladno rabiti složenije rečenične strukture u pisanim radovima; dobro rabiti različite funkcionalne stilove; prepoznati sva stilska razdoblja; razumjeti i kritički tumačiti najrazličitije oblike književnih tekstova (starija i novija književnost, dijalektalna književnost), uključujući filozofske tekstove; pisati sve potrebne vrste tekstova svih funkcionalnih stilove te tekstove nužne za nastavak školovanja u potpunosti poštujući jezičnu i pravopisnu normu hrvatskoga standardnoga jezika.

Bodovanje školske zadaće: 0/1/2 boda za elemente praćenja 1) ostvarenost teme, 2) kompozicija sastavka, 3) smislenost, logičnost, povezanost rečenica, 4) smislenost, logičnost, povezanost diskurza 5) prikladnost stila, 6) pravopisna točnost, 7) morfološka točnost, 8) sintaktička točnost, 9) leksička točnost: 8-10 = dovoljan, 11-14 = dobar, 15-16 = vrlo dobar, 17-18 = odličan.

OCJENA	ISHODI za školsku zadaću – esej; elementi ocjenjivanja: književnost, izražavanje
dovoljan (2)	pročitati polazni tekst s razumijevanjem, navesti osnovne elemente kompozicije eseja, ispisati tri najbitnije misli (navoda iz polaznog teksta)
dobar (3)	sastaviti odgovore na smjernice (uz polazni tekst), služeći se pravilnom formom, oprimjeriti navodima iz polaznoga teksta
vrlo dobar (4)	povezati književnoteorijsko znanje s književnim predloškom, istražiti poveznice ulomka i konteksta djela, služiti se valjanim funkcionalnim stilom i leksikom standardnog jezika
odličan (5)	samostalno, argumentirano i kritički iskazati stavove o ulomku i djelu, povezujući problematiku s osobnim iskustvom, služiti se primjerenim funkcionalnim stilom i leksikom standardnog jezika poštujući jezične norme

U Đakovu 1.rujna 2017.

Nikolina Mandić Matijević, prof.